

НАША НІВА

Выходзіць што тыдзень.

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Завальная вуліца, д. № 7.

Цэна з перасылкай і дастаўкай на 1 г. — 2 р. 50 к., на 6 мес. — 1 р. 25 к.
на 3 м. — 65 к., на 1 мес. — 25 к. За граніцай: на 1 г. — 4 р., на 6 мес. — 2 р.
3 мес. — 1 р. Перамена адрэсу — 20 коп.

Абвешці прыймаюцца на апошняй старонцы па 20 кап. за лінейку малымі літэрамі.
Рукапісы і карэспандэнцыі, прысланыя ў рэдакцыю, павінны быць чытэльна напісаны
с праўдзівай фаміліяй і адрэсам таго, хто яе прысылае. Можна такжэ надпісаць про-
вішчэ разам з фаміліяй, хто не захочэ, каб была надрукавана праўдзівая фамілія
Адрэс і фамілія толькі для ведама рэдакцыі. Рукапісы аўтарам не вертаюцца назад.

Год VIII.

25 студня 1913 г.

№ 4.

3X месячныя

курсы для кантралероу пры малочнай гаспадарцы

устраівае Віленскае Сельска-Гаспадарскае Таварыство у дварэ Кена
ягомасці п. Славінскаго (Ст. Кена Л. Р. ж. л.).

Пачатак 16 студня 1913 г.

Плата за навуку разам с харчамі 75 рублёў.

Просьбы аб прыняцці на курсы трэба падаваць у С.-Г. Таварыство
(Вільня, Завальная 9) да 15 студня г. году, там-жэ можна падробна да-
ведацца аб курсах.

Выстаўка насеньня у Вільні

Устраіваюць Віленскае і Ковенскае Сельска-Гаспадарскія Таварыствы
ад 14 да 19 лютаго.

Падробна аб выстаўцы паведамляе Віленскае Сельска-Гаспадарскае
Таварыство (Вільня, Завальная № 9).

Кантора рэдакцыі

просіць усіх, каму пасылалася
газета на павер, пастарацца пры-
слаць грошы на 1913 год, бо
нам дужа цяжка і мы прымушэны
будзем стрымаць высылку газет.
Хто ешчэ не адвавіў падпіскі, про-
сім аднавіць.

Усім, хто захочэ бліжэй абзнаё-
міцца з „Нашай Нівай“, прышле
свой адрэс і 10 капеек маркамі на
перасылку будзем высылкаць газету
адзін месяц дарма.

Скінулі скуру!

Казённая газета «Віленскі Вест-
ник» выказала ўрашці свае шчырыя
думкі аб беларусах.

Пачалося с таго, што ў „Вил.

В.“ была надрукавана стацыя аб
мові, у якой нашых дзяцей павінны
вучыць рэлігіі ў школе. Злучышы ў
вадно велікарусоў, украінцоў і бе-
ларусоў і абвешцішы сьвету, што
ўсе яны такія-ж самыя *рускіе*. „Вил.
В.“ кажа, што іх родная мова—
гэта мова гасударственая, расейская.
Беларусы дома гавораць, звычайна,
не на беларуску, а на расейску.
Гэткую думку праводзіць „Вил.
В.“ у гэтай стацыі, з якой выхо-
дзіць, што беларусоў-каталікоў трэба
вучыць веры не на беларуску, а на
расейску.

На брэхню „Вил. В.“ звярнула
увагу паступовая і дэмакратычная
расейская газета „Веч. Газ.“. Яна
паказала ясна, што ніякай гутаркі
аб *рускіх каталіках* і аб расейскай
мові ў нашай старонцы быць ня
можэ, бо тутакі іх зусім німа, а
ёсьць чыстакроўныя беларусы, каторыя
ужываюць дома сваей роднай
беларускай мовы.

„Вил. В.“ востра выступіў проці
гэтых справядлівых слоў. Збесьціў-
шы расейскіх дэмакратоў. Казённая
газета апавесьціла беларусоў, што
яна будзе змагацца з беларускім на-
цыянальным адраджэньнем „як мож-
на, гдзе можна і чым можна“. З гэ-
таго, паводле слоў „Веч. Газ.“,
выходзіць, што „Вил. Вест.“ будзе
паддэжываць нават апалячываньне
беларусоў-каталікоў, абы толькі яны
не прабудзіліся і не зразумелі, што
яны не расейцы, не палякі, а *бела-
русы*.

Цяпер усе лёгка зразумеюць,
дзея чаго заводзіць для беда-
русоў-каталікоў навуку рэлігіі ня ў
іх роднай мові, а на расейску:
дзея таго, каб яны, замест дабіваць
да роднай беларускай мовы, запі-
сьваліся ўсе ў палякі, ведучы,
што толькі тады іх ня будуць пры-
мушаць вучыцца на расейску.

Гэткая работа па ўсім сьвеці
зьяваецца паганай плянавай провока-
цыяй. Беларусы павінны зразумець,
куды кіруюцца нашы „апекуны“ з
„Вил. Вест.“ і іншых правых га-
зэт, а тады кожны пазнае, па якой
дорозі трэба ісьці. Дарога гэта—
ўсюды заяўляць, што мы не ра-
сейцы і не палякі, а беларусы, да-
бівацца роднай беларускай мовы
ў навуцы ды і касьцелі

А—н—а.

Вайна.

Перагаворы аб згодзе паміж Бал-
канскімі гасударствамі і Турцыяй, як
гэта было відаць і ў прошлым тыдні,
скончыліся нічым. Цяпер ужо прэд-
стаўнікі ваюючых старон, падзяк-
ваўшы англіяцам за гаспінку у іхняй
стацыі разьехаліся, кожны у сваё
гасударства.

У лязні.

Вучэнь апошняе клясы Г* каморніцкаго
вучылішча, казёны ступэндэнт Клім Шамоў-
скі, к Калыдама прыехаў двору і ўжо другі
тыдзень жыў у бацькавай хаці у роднай вёсцы
Мордалясаве.

Якраз у трыццаць першы дзень сьнежня, пе-
рад Новым Годам, дзядзька Якуб, дамаўшы
сваю пянью, выпаліў лязню каторых у Мор-
далясаве на 25 двароў ёсьць ажно дзьве.

У вечэры Клімоў брат Пархвір напайў коні,
падаваў скоту, прыйшоў у хату і пачаў рыхта-
вацца у лязню. Знашоўшы апоркі і сеўшы на
калодачку разуваць лапці, загамавіў ён.

— Дзядзька лязню ўжо вытасіў. Гатова.
Збірайцеся хутчэй. Ты, тата, бяры вядро і
йдзі; тымчасам і я пайду с хлапцамі; трэба па-
венікі на вышкі узлезьць. А Клім што гэта
сядзіць? А ты ня пойдзеш сягоньня у Ляз-
ню.—Запытаўся ён у брата.

Клім палаяў на палічку „Низшую геде-
зію“ Біка і „Песні-жалы бы“ Коласа, што дагэ-
туль трымаў у руках, чагось задумаўся, адкінуў
са дба свае даўгія валасы і, троху памаў-
чаўшы, адказаў:

— Я й сам ня ведаю, ісьці мне ці—то ўжо
не пачынаць. Колькі гадоў на мьўся я ў
вышых лязнях, адвук. Але памыцца сягоньня
не вадзіло-б: цела пачынае сьварбець.

— Што ты гэта, Клімачка,—загаварыла яго
маці.—Чаму-ж табе не схадзіць у лязню?
Праўда, гразнавата яна, вадзі цёплае саўсім
німа, а халодная ў прорубцы на гававе надта
мутна, але ўсё ж такі, тое-гэта, паларыцца,
костачкі пагрэеш свае, мо й на душы палаччэе
крыху табе. Ідзі, ідзі, сынок. Бацька апрануў
кажух, надзеў дзіравыя валенкі і затрымаўся,
пакуль Клім выймаў с кішэні ключыкі, ножык,
партмавэдзік з грашма і старымі перьямі
«рондо», каб не пагубіць дабро ў лязні.—«Хут-

чэй» казаў яму маленькі пузыр, брат Саўка, а
ён, адчашышы кішэны гадзіннік, адзягнуў
матчыну шубку і выйшоў с хаты.

Лязня была за гоні ад вёскі, каля заплывае
канавы, што была калісь, пакуль ешчэ паны
жыдом лясцоў не прадавалі, рэчкай. Ліпела яна
на узгорку, і пакуль Клім узбраўся на гэты уз-
горчак, два разы паваліўся і абскараў аж да
крыўі руку аб мёрзлы сьнег. Саўка падскочыў
каля яго на адной назе, падняў яго кавалачэц
шэраго мыла, крыкнуў: „Хор на Бабінавічы!“
і шчыбка пабег паперад усіх к лязні. Там ён
кумільгом укаціўся у прымыльнік і сказаў
дышкантам, як тое рабілі сталыя людзі ба ам,
або тэнерам.

— Пэра—лазня, лёгкі дух!...

Адзін с хлапцоў-сярэднікоў, што прыйшоў
туды раней, да Саўкаваго віншаваньня ў адзін
тон дававіў колькі слоў і к слову «дух» пры-
кладна адпаліў нейкае слаўцо, за што дзед
Кузьма і абзаваў яго сынам вядомага усім
брахліваго стварэньня.

Клімаў бацька пайшоў к прорубцы, зачэр-
пнуў асьцярожна беражком ведра, каб не заму-
ціць саўсім, мутнае з лёдам вадзі, утапіў у
ваду бярозавы венік, каб размяк і лепей яго
было спарыць, і, схіліўшысь над вядром, па-
брыў у лязню у сьлед за Клімам. А той, уба-
чыўшы там старыкоў, каторыя распратывалісь,
а іншыя атдыхалі на мяліцах, напарыўшысь
даволі, сказаў:

— Добры вечэр!—і азірнуўся дзе-б яму пры-
хіліцца.

— Міласьці просім! адказаў яму салдат За-
хар Какета.

— Капеек на восем,—дагаварыў нейкі ска-
лазуб. Сядайце, во ладнае месечка, Клім Ра-
манавіч,—загаманілі голыя, барадатныя «мужы»
ў цемнаце, бо агня ў прымыльніку паліць,
знаць, не знайшлі патрэбным і варушыліся,
хто як мог, без сьветла.

Прымыльнік быў плятнёвы, і скрозь пле-

цень дуў вецер. Пад нагамі—мяльце. Каля
сьценкак лежалі,—расклячывшы ногі, сама-
дзельныя мяліцы. Кліму было гразна, пачыста,
не прытульна. З лязні сюда, то й глядзі, вы-
скаківалі чырвоныя, як ракі, здаволенныя ласуні
да парэньня. Адтуль нёся гулі...

„Ліха іх ведае, як яны тут мяюцца“, думаў
Клім, шукаючы мейсца, дзе-б схаваць шубку.

Старыкі гаманілі пра тое-сёе, хто колькі
шпал ад жыда звёз на р. Верху і іншае.

— Але што-ж гэта я? Ці я не радзіўся сам
у Мардалясаве, ці сам не купаўся у гэтай гразі,
не бачыў уселякаго броду? Думаў Клім. — Не
гэта-ж я не павінен, чаго-ж гэта я... і увай-
шоў у лязню.

Вачам стала горка ад дыму. Нагам было хо-
ладна стаяць на гразнай зямлі, галава удары-
лася аб шост, была жарыня на версі, як у
пеклі. Нельга было нічога разгледзіць.

— „Жчх, жчх, жчх, жчх“... работалі ве-
нікі.—«Ого го-го-го»—рагатаў нехта, лезучы на
палок.—«Паддай, паддай... Яшчэ горстачку,
ліні паўкружачкі на печ... Братцы, аджалейце
поўчаўхірачкі... Духу мала, духу німа, гэі
духу!» Аж стогі лунаў у лязні. Павярнуцца,—
думаў Клім,—нейдэ паўнохтынька лязня лю-
дзей. На падлозі у гразі блазnota... Іншы плакаў
ад дыму, ці ішчэ ад чаго, цёрвочы кулакамі
і плёскаў гразнай вадой, але і тую яму нехта
забаравіў браць, казаў: „Злётай прынясі сам“.
Іншы сядзеў нерухома, ушчаміўшы галаву па-
між ног. Той шчыпаўся, той штурхаўся, той
жартаваў—мазаў некаго па твары, кажучы:
«Ці еў балазе?».

— А, та-а-атачка, а а-ай, а до-о-ос! сквірчаў
малы хлопчык, як мага, па ўсю сілу, а добры
бацька трымаў за шыю с пэўнасьцю, што ачу-
няе, і гарачым, як полымя вевікам сьцебаў з
усіх бакоў. Дай сьпянку, дай жываток, ішчэ
трошку, ну ну, ну, дурачок, не плач-жэ; дос,
дос, ня бойся... А то, брат, камлём заеду, хо-
чэш? дававіў ён ўрашці і злаяўся. А побоч с

не зваюць Туркоў, то іх чэкаець такая руіна, што гэтыя гасударствы могуць саўсім прапасьць. І вось ад таго, што будзе у гэтыя 4—5 тыднёў на Балканах залежыць ці сабаруцца у Эўропе ваенныя тучы і будзе гром, ці не.

У Англіі у парламанці прыступілі да закону, па каторым кабеты дастаюць правы на выбарах, як і мужчыны. Парламант даў Ірландіі самоупраўленьне — „гом-руль“. Але палата лордоў (гасударствены савет) адкінуў гэта. Але па англіцкіх парадках, праз 2 гады ізноў гэты закон пойдзе на зацьверджаньне і тады можа прайсці. Самаупраўленьня у Ірландіі дабіваюцца ўжо чужы не 50 гадоў, тысячы людзей вялі за гэта вайну, сядзелі у турмах, і цяпер ужо іх сыны і ўнукі дачэкаюць „гом-руля“. Англія ляжыць на вялізным востраві, на вялізным востраві ляжыць Ірландыя. Ірландцы гавораць цяпер ужо па англіцку, бо за час, калі іх ціснулі англіцы, яны затрацілі сваю родную мову, але не глядзя на гэта пачуцьце нацыянальнай асобнасьці не зацёрлося. Ірландыя край бедны, бо інтэлігенцыі дагэтуль не было сваёй, народ жыць зямлі. Тысячы ірландоў выязджаюць у Амэрыку, але моцна любяць свой бедны край і складаюць грошы, арганізуюцца, каб памагчы сваёй бацькоўшчыне у яе нядолі і можа іх ахвары і праца, хоць праз два гады, дайдуць да сваёй мэтры, — не залежнага самоупраўленьня. Цікава адмеціць, што апошнімі часамі у Ірландоў пачала развівацца свая літэратура на Ірландзкай мове, каторую памяталі ешчэ некаторыя старыя людзі на глухіх кутках.

Песня.

Ой, пашоў-бы ў сьвет далёкі
Я ад роднай хаты,
Ды шкаду: адзінокі
Буду я без таты.
Ой, пашоў-бы ў сьвет далёкі
Я растаўшыся з вамі,
Ды баюся: адзінокі
Буду я без мамы.
Ой, пашоў бы ў сьвет далёкі
За морэ ў чужыну...
Ды астанусь адзінокі
Бяз роднай краіны.
А без таты, мамы, брата
І роднай краіны —

Будзе неба мая хата,
Буду сіраціна.
А. Петрашкевіч.

Віхор.

Вось віхор — страхадзёр
Загудзеў, зашумеў;
Страху здер і папёр,
Пыл замёў ён с палёў.
Зашугаў, застагнаў,
Павярнуў, скавытнуў,
Узняў пясок і пагнаў
Цёмнай хмарай яго.
Затрашчэў, засвішчэў
Злосна-моцна ў бары,
Лістам дрэў шамапеў,
Дуб рвануў і звярнуў.
Стук і гук скрозь пашоў
Рэхам, сьмехам атдаў...
Па што йшоў, што пашоў,
Ці злаваў, ці гуляў?..
А. Гурло.

Аб усім па троху.

Капіталы эўропэйскіх пануючых асоб у Амэрыцы.

Адна амэрыканская газета расказвае, што некаторыя эўропэйскія пануючыя асобы памясьцілі свае капіталы у Амэрыцы. Гэтак нямецкі Вільгэльм II памясьціў 3 мільёны долараў у амэрыканскія жалезнадарожныя прадпрыемствы, прычым прускага двара — 1 мільён у акцыі Канадзкіх жалезн. дарог. Георг V — 5 мільёнаў у розныя амэрыканскія таргова прамысловыя прадпрыемствы. Каралі Італіі, Грэцыі, Даніі, Бэльгіі, Гішпаніі належаць да розных акцыйных амэрыканскіх кампаній.

Толькі аўстрыяцкі Франц-Іозэф і папез, атдаюць на сцоў свае капіталы жыдоўскім банкам Ротшыльдоў і Монтэфюрэ ў Парыжы, Лёндоні, Франкфурці.

Альфонс VIII.

Португальскія газеты расказваюць, што кароль Альфонс нідаўна захацеў пазнаёміцца с чысьленнай службай свайго палацу. Абхалзя чыноўнікоў і слуг ён у кожнаго пытаўся:

— Якіе вашы палітычныя пераконаньня?
— Я манархіст, — атказываў кожны.
— Гэта само сабой. — прыгаварываў кароль, а пасья звярнуўся да ўсіх.

— Мне ўсё-ж такі цікава ведаць паступоўцы вы, ці консьэрватары?
— Консьэрватары, — атказывалі усе хорам.

— Дзіўная рэч, — засьмеяўся кароль, — выхадзіць, — што ва ўсім палацу, толькі адзін я паступовец.

Прадавец грошэй.

Нідаўна у Лондоні, убога адеты чалавек, трымаючы у руках пачку папэровых грошы, кожная папэрка па 50 рублёў, прадаваў прахадзіўшым па 2 капейкі. Абміналі аднак бедняка, лічучы яго варьятам, або падазраваючы, што ён прадае фальшывыя грошы, ці толькі нейкія рэклямы.

Адначэ грошы былі саўсім добрыя, Прадаваў іх відомы штукмайстра (артыст) Гаэрыэм, каторы пашоў у заклад з другім, катораму даводзіў, што жыхар Лондана дасяца ашукаць першама-лепшаму, хто рэклямуе свой інтэрэс, а абміне справядлівага бедака, хоцьбы той прадаваў 50 рублёвыя папэры па 2 капейкі. Гаэрыэм за дзэве гадзіны прадаў усяго толькі 15 пяцьдэсятрублёвых папэрак, не глядзя на тое, што міма яго прашло тысячы людзей і выйграў заклад.

3 Беларусі і Літвы.

Вільня.

Беларуская вечарынка.

Беларускі М. Д. Кружок 27 чысла гэтаго месяца устраівае у Вільні (ў сале „Сокола“) беларускую вечарынку. Пастаўлена будзе на сцэні „Паўлінка“, новы твор Янкі Купалы; дэкламацыя, хор. Пасья прадстаўленьня агульныя танцы і др.

Жыдоўская гімназія.

У упраўленьне віленскага вучэбнаго округа падазена просьба, каб пазволілі аткрыць у Вільні спецыяльна жыдоўскую гімназію. У округі аднасліся да гэтай просьбы дужа прыхільна і, мабыць, пазволяць аткрыць гэткую гімназію.

За кару па целу.

Камандуючій войскам атдаў пад суд штабс-капітана Беляева, каторы выбіў трое селян, за тое, што яны не пазвалялі рубаць сухастой у лесі.

Напад.

У вёсцы Юргелішках, Сьвенцян пав. Міхась Місюн з Закутоў варо-

чаючыся з банкету, падыйшоў да дому сваяка свайго Віцюка Скуньчыка і закрычаў: «пажар! гарыць, гарыць!» Калі спужаны Скуньчык выскачыў с хаты, Місюн выстрэлам з дубельтоўчэй яго зраніў. На гук стрэлу выбегла с хаты уся сямья Скуньчыка. Місюн выстрэліў у Дамініка Скуньчыка, сына, і прыкладам ударыў Анупрэя Скуньчыка. Разьбюшэныя Скуньчыкі кінуліся на Місюна і забілі яго палкамі.

Убіўство.

На дарозі з двору Вавёрка у Багданаўшчыну (Лідзкаго пав. Віл. губ.) забілі арэндатара двара Вавёрка, Ляса. Убіўцы увесь тулоў парубалі на кавалкі, атсклі ногі, парубілі галаву і рукі. Гэтак сама зрабілі с целятамі і качкамі каторых Ляс вёз на прадажу.

Што дзеецца там, дзе народ не мае сваёй інтэлігенцыі.

Калі пагаварыць с прэдстаўнікамі інтэлігенцыі у нашым бедным краю, то выходзе, што усе яны хочучь каб душа беларуса трапіла канечне у рай але па іх ўласнаму рэцэпту, толькі ніхто ня рупіцца аб яго грэшным целі. Там дзе народ мае сваю інтэлігенцыю аб душы і думках селяніна не так крычаць, затое шмат памагаюць яго целу. Гэтак у Польшчы пры кожным не-малым дварэ паня лечыць хворых, а ў вялікарэсеі што робяць земствы усім вядома. У нас патайныя шынкі губяць край, хоць акцызнікоў і многа і хоць пэнсіі плацяць ім, толькі крыху меншыя чым віцэгу-бернатарам.

Я быў сьведкай такога факту. Захварэла у селяніна карова. Баба плачэ і бядуе, ходзіць маркотны яе мужык. — Што гэта вы такіе смутныя? — пытаюся я іх. — Як-жэ не плакаць, не галасіць, калі адна у нас кароўка і тая захварэла — можа здохнуць. — Пазавіце валаснога хвэльчэра, — ён паможэ. — Кажу я.

— Німа у нас нігдэ тут такога хвэльчэра, мы і ня чулі аб гэтым. — Прайшло два дні сустраціўся я с селянінам. — Штож кароўка? — пытаюся. — Лепей: прывязьлі учора шэптуну, ён сказаў, што карова ня хворая, а зачараваная. Пашпэнтаў ён і чары зняў і карова палепшала. А зачаравала яе, кажэ ён, дворная ахмістрыня, старая дзёўка, вядомая усім чараўніца Паўліна І. — Сколькі-ж вы заплацілі шэптуну за шэпты? — 5 рублёў! менш і слушаць не хацеў.

Клімам два нехалюзых хлопчыкі сварыліся за нешта.

— «Во-охці, ох-хо-о» — чуць жывы выкаціўся у прымыльнік нейкі старычок.

— Як тое было, як тое будзе, от табе на, крычаў Юрка і раптам знячэўку — бах! паўнюсенькі карэц вады на маленькую печ. Аж камяні загурчэлі, засіпело вугальля і с палка пасыпаліся, як бульба, слабейшыя. А крапчэйшыя, дапусьціўшы моцнаго духу, пільна запрацавалі рукамі.

— Госпадзі, памілуй! Божухна, злітуйся! Мірам Найвышнему памоліся, — прыгаварываў адзін у помач рукам, а другі, трэйці, чацьвэрты ня грэбавалі і самай бруднай лаянкай у такі «гарчы час»... Аж мотарна зрабілося Кліму Шамоўскаму ад гідкіх слоў, што лувалі у лавьні...

— Во калі ашалелі мужыкі, — казаў салдат Какста, пёпаючыся венікам.

Нешта шукаў на посьціку сваю кашулю і зваліў у самую грязь чужыя штаны.

— Саўка! збегай, сынок, вады, гару, саўсім гару, хутчэй бажы, а, Клім, лезь на палок, паўзі, парся, — гукаў Раман.

Клім палез, абпёк ляжку на гарачым палку, плакаў ад дыму і, махаючы венікам, праклінаў клядзьбой скрыўджэнаго і лавьню і тых глузоў, хто пабудаваў яе такую. „Жывуць-жэ людзі“, думаў ён: „лес пад бокам, жыды у пана адваевалі за даўгі і прадаюць шмат гадоў за танную цэну, селяне каждагодна ахваруюць на гарэлку рубельчыкі, а лавьня у іх, каб яна, даруй Божа, згарэла на чыстым полі гэткая“.

— Духу паддайце, гэі, хлопцы! са скурны пнуўся стары Мікіта.

— Ужывайце, дзядочкі! Агоўтайцеся, — адказаў „вясёлая галава, а гвілыя кішкі“ дзядок Яхім і — чох! поўведра на печ.

— Холадна! упінаўся Мікіта.

— І так гарым, — буркнуў Клім, седзячы каля яго і лічучы халодную ваду на галаву.

Ён успомніў, што Мікіцёнак Панас кожны дзень пьэ «хавджу», як ваду, Язэп мажэць ёю ногі ад прастуды. Успомніў ён, Бог знае чаму, што матка корміць выпроў у хаці і у хаці гразна. Дрэнна...

— Запанеў наш каморнік, пышэн надта Клім Раманавіч, духу байца — чурэцца, — крычаў Мікіта.

— Які тут чорт „запанеў“, здуваў Клім. Сьвіньні, а ня людзі, — думаў ён злосна на ўсё бадай Мордалысава. „Я вёз дамоў кніжкі, каб чытаць ім, а яны кожны вечэр, кожна сьвята гуляюць у карты у Мікітавай хаці, а на кніжкі не звярнулі ніякай увагі, нават казалі, — разумцы! што „некалі ім займацца панскім дзелам“, і толькі гэты „сьвяты“ Хлімон прасіў пачытаць, бажай паслухаць што-небудзь «бажэственае» ды бабы гаварылі, каб ён, Клім Шамоўскі, прачытаў ім „сьлёзна-жаласна“. І што ня крок, чуеш дурацкае: „Запанеў, запшыпеў, гардэціца“.

— Пачэкай, Клім. Пархвір валы чыстае із калодзежа зара прынясе. Будземо аздавацца.

— Добра, тата. Падажду, сказаў. а сам не маючы ужо сілы вытрываць шалёнаго жару, пары і разам холаду каля ног, так сама вялікаго клуму, гоману, лаянкі, выйшоў, як пьяны у прымыльнік, схапіў адежу і рупна, як слухалісь рукі, пачаў не абдаўшыся і с прылішчымі на целі лісьцямі ад веніка, адзевалца.

— «Але грэх мне казаць «дурацкае», дзе толькі цёмната», — гваздом трымалася у галаве яго не пазбытная думка. „Скуль-жэ ведаць гэтку старому вяскоўцу, „прыгоніку“ Мікіці, што ён, Клім, вучыўся не дзеля таго, каб „загрэбаць“ грошы, што ён ішчы, што ён-жэ не чурэцца вёкі, любіць яе і шануе, як родны сын, што ён хочэ кіравацца усімі сіламі, каб бачыць яе пьвярозай, сьветлай, здаволенай жыцьцём ды сумленнай, што ён „запанеў“, але зусім не так, як думае Мікіта... І лавьней ім, думаў Клім далей, стрэляць у вочы „запанеў“,

ведаючы вагу свае векавечнае працы мужыкае, а хай-бы яны пабачылі боль сэрца і смутак душы у мяне, прымака у „панстві“ і пасынка вёскі, і яны лепей паехалі-б з сахою на родныя палаткі, чымся адарваўшыся ад дзядоўскіх сьлябі вісець у оздусі...

Кашуля не надзевалася, нечым дрэнна пахла. Шапка, шукаў Клім і ніяк нямог знайсці у надаедлівай, прыкрай цёмні прымыльніка.

— Братцы, што гэта, я-ж акалеў саўсім, кажыце хто ўзяў мае штаны, — пытаўся дзядзёка Якуб, шынкаючы з лавьні і назад у адной кашулі. — Хто тут? — узбіўся ён на Клімавыя ногі.

— Я, — адазваўся Клім і узноў засумаваў.

Старыя атдыхалі, седзучы на мяліцах, апаратывалісь, абувалісь. Гаварылі аб Новым Годзе, успаміналі, што было цікаваго у старым. Хто ішоў двору, казаў:

— Дзякую за пару, за дух, за добрую лавьню, хто таціў, хто і ваду насіў, усім шапоўным паном-гасподам.

Клім прыслушаўся к роўнаму голасу старога дзэда Банадься, каторы, бытцым восенны дождж у вокны, барабаніў:

— ...Ато вот, браткі мае, дык шчырая праўда. Чуў гэта я ат самога Панаса Дземянка, што служыў у аднаго заможнаго гаспадара, але, ня тут будзь казана, у вялікаго ведзьмака. Але й казаць мо далей ня трэба?..

— Кажы ужо, кажы, — зацэкаў Мікіта, абцугі прынясьм, слова с цябе цягнуць пачнём.

— ... Паехаў Панас нешта раз з гаспадаром у дровы. Прыхалі у цёмны — цёмны лес, якіх цяпер і ня знойдзеш. аспадар і кажэ яму: „Ты палільнуў тут коні, а я хутка звярнуся“ і пашоў некуды. А Панас ня дурэнь, троху пачэкаў ды паціханьку у сьлед.

— Клім, во твая шапка, — шэптаў Саўка, надзевваючы жупан і слухаючы апаведаньне дзэда Банадься.

... А гаспадар, крыху адшоўшы, — кулдык! цераз пень перэкаціўся і пабег... Чым? Ваў-

Вот вам не байка, а факт з жыцця. У ваколіцы культурнага цэнтара—Вільні (Ашмянскі павет;—Жупраны), цывіце вера у шэптувоу і німа у воласьці ветэрынарнаго хвэльчэра.

Вот што дзеецца там, дзе народ іншы, а інтэлігенцыя іншая. І як тут не прыпомніць прыказкі аб двух нявках і дзяцёнку бяз носу?

Сумна падумаць, што палітычныя пэлі у нашых трох губернях паставілі на задні план пільныя патрэбы селян ў угоду Ковалькам, Солоневічам і другім гэтаго калібру „абаронцам“ народу. С. Б.—к.

Школа бяз дроу.

Лынтупы, Від. губ. Сьвевянск. пав. Былі перамены у воласьці: змянялася валасное начальства, і у канцы паказалася, што дроу для школы німа. Ужо другі тыдзень, як дзеці распущаны і школа зачынена—бо німа дроў... Затое патайныя шынкі растуць, народ пье і распываецца.

— 21 сьнежня у ночы поезд ідуць са станцыі Гадучыцкі пераехаў кавя з возам на масьце. Кажэ селянін: ехаў па лініі праз мост, па-слізнулася нага кабылы і кабыла завесілася на масьце. Надыйшоў поезд, мужык упёк, а кабылу машына пераехала паламала калёсы. А. В.

Мінск.

Выбары дэпутата.

Адбыліся выбары дэпутата у Гас. Думу ад Мінскай губ. Выбралі чорнасопца, Папа-афанасопуло, шынскаго маршалка шляхты.

Адрэсныя сталы.

Губэрнатар мінскі загадаў падлічыць населеныя і завясыці адрэсныя сталы у гарадох: Мінску, Шынску, і Вабруйску.

Выбары у гарадзкую думу.

Выбарная кампанія у Мінскую гарадзкую думу разбілася гэтак: 1) партія юрысконсульта Амброшкевіча, 2) партія гарадзкога галавы Хржонстоўскаго, 3) партія прадседацеля гарадзкога таварыства страхаванья, 4) партія атстаўнаго генерала Голееўскаго. Культурна паступовая партія доктара Яноўскаго, пакуль што, стаіць у старане.

Мікола Камароўскі.

Прапіваюць розум, дабытак і жыццём прыплачываюць.

Нашае мястэчка, Зембін (Мінск.

губ. Барыс. пав.), за гэтыя гады куды вышэй стануло за другія мястэчкі. Ёсць тут хаўрусны банчок, каторы дае можнасьць узяць грошы у цяжкую мінуту. Пры воласьці гэтак сама ёсць касса гдзэ пазычаюць за невялікі працэнт грошы. Усё добра, можна наладзіць гаспадарку. Але не так выходзіць. Гдзе людзі маглі-бы жыць, там безпрэменная убеца чорт, ці яго зельле. Што робіць тут гэтае зельле, трудна сказаць. Німа гэі хаты, каб яго не было. Пьюць яго ня толькі мужычны, а нават бабы, пьюць, як вяду. Прапіваюць дабытак, крывавым мазалём запрацаваныя грошкі, а пасьля ешчэ пойдучь у кольля «гуляць». Гэтак нідаўна колькі чалавек селян, з вёскі Чмялі, хашушы гары, пайшлі дамоў, дарогай заспорылі. Пасьля сваркі пайшла вайна. Адзія, Жыліньскі, так і астаўся «у чыстым полі, пры дарозі».

Гэтак сама адна баба налізаўшыся легла на землю, але сама не уста-ла. На другі дзень яе паднялі і панясылі на магіліцы.

Літка с пад Зембіна.

Чалавек-чалавек воукам.

У сяло Хатавічы, Плешчаніцкай воласьці, Барысоўскаго павету, прыехаў адзія чалавек з Амэрыкі і, як кажучь, прывёз з сабой многа грошы. Пачулі гэта нашы хлопцы, а на чужыя грошы яны дужа ласны. Яны сталі гэтаго чалавека сачыць, каб дзе шэрай гадзінай прыціснуць у куток і атабраць грошы. Гэтак яны доўга за ім сачылі, пакуль аднаго разу не перэнялі яго на дарозі і не забілі на мейсцы. Шэсьціх буяноў арэштавалі і у ланцугох пагналі у белую хату.

Літка Сьветлячок.

Чужым здароум не даражаць.

У в. Новосёлках, Лошніцкай воласьці, Барыс. пав. ёсць тартак дзе пілююць дрэва. Нідаўна тут было нешчаснае здарэньне. Аднаму хлопцу, 22 гадоў, атхапіла піла руку. Трэба сказаць, што тут такіх здарэньнеў было колькі. Каму небудзь трэба было-б парупіцца аб тым, каб за падзённую плату людзям не адрэзалі рукі і ногі.

Лошніцкі.

Тыфусная пошэсць.

Ужо колькі месяцаў у вёсцы Забалоцьце (Верхнянскай воласьці, Ігуменск. павету) пануе тыфус. Памерло 6 чалавек, хворых ляжыць 17 чалавек. Прыежджаў сюды эпідэмічэскі (пошэстны) хвэльчэр і

хоць мала-веля даваў раду. Цяпер і яго німа: адны казалі, што на палеваныя за зайцамі зламаў нагу, а другіе, што заразіўся і памёр. Людзі мруць, як мухі. Ведама-ж, што селянін тады да хвэльчэра едзе, як ужо хвароба саўсім яго сцісьне. А пакуль дабрацца за 15 вёрст, дык мала тады бывае помач. На бяду і лекарства вышло у валаснога хвэльчэра, і ён казаў, што больш да хворых не паедзе, бо німа чым лячыць.

У гэтым гаду с палавіны акцябра аткрылі тут земскую школу. Прыехаў вучыцель, йшчэ малады хлопец і шыра узяўся за працу. Але тыфус спыніў вучэньня. 9 го студня вучыцель паехаў адгэтуль.

З Забалоцьця хвароба перакінулася і у Клянік. Памерло ужо двое людзей і ёсць ешчэ колькі хворых.

Цяпер дэкаваць Богу зладзейства у нас прыціхла. Летась чуць ня кожную нядзельку ідзе гоман: у аднаго выцягнулі с хлявоў авец, у другога парсюка, цялё і т. д. Гэткае ціш запанавала кажучь с таго прыпадку, што у Ігумені ёсць 2 паліцэйскіх сабакі, каторыя надта добра знаходзяць крадзенае і саміх майстроў. Тутэйшыя жыхары баяцца іх, як агню.

Шынкі у нас таргуюць бойка. На другі дзень вадохрышча у вечэр на вуліцы была цэлая вайна. Бацька с трыма сынамі злавілі селяніна К. і добра яму уллілі. Кажучь яны атдавалі тые дары, якімі К. частаваў іх бацьку. А. К.

Гродна.

Забарона.

Рада міністроў паставіла лічыць Гродну за пункт апоры для войска, і забараніць у гэтым горадзе купляць, арэндаваць, або карыстацца з нерухомай маемнасьці для чужаземных людзей, загаворкай, што чужаземны падданы можэ браць спадак у горадзі, калі гэты чужаземны падданы асеў на жыццё ў Расеі перад апублікаваньнем гэтай паставы.

Выкрылі недахват 318,000 рублёў у гарадзкім таварыстве ўзаемаго кредыту. Албыліся обыскі у кватэры праўленья гэтаго таварыства, у прадседацеля Бекламішэва і ў некаторых служачых. Забралі паперы.

Уцяклі арэштаваныя.

З ваеннай бальвіцы у Гродні

уцякло двое арэштаваных салдатоў: Бандурэнка і Голубоўскіі.

Нячыстая сіла.

Сьвятамі трое селян села Вялікаго Воўкаўскаго пав. ішлі з вёскі Подрок дамоў, пераходзілі рэчку, пакрытую ценкім лёдам. Двое цэла прайшлі, а трэці, як яны расказывалі, будучы падвышшы, думаў, што калыханьне лёду гэта штука «нячыстаго», стаў падскаківаць і дражніцца бытцым з нячысткам прыгаварываючы: «а вот, ня возьмеш». Скакаў дагуль, пакуль пад ім не праламаўся лёд.

Скасаваньне выбароу.

Гродзёнскі губэрнатар скасаваў выбары у гарадзкую думу г. Бела-стока.

Сьмерць ад гарэлі.

М. Супрасль, Гродз. губ. Каля гэтаго мястэчка, на гэты бок ракі у Сакольскім павеці знайшлі з начы нежывога жэбрака, каля самай дарогі у рові. Перш ён заходзіў на нач тут, да адной хаты, праз дзьве начы, а пасьля на трэцю вышшы ішоў, ды ўснуўся і ня мог вылезць. Цэлы тыдзень стаяла варта, пакуль не прыехаў станавы прыстаў і доктар. За шэсьць вёрст адгэтуль, так сама знайшлі не жывога чалавека. М.

Зарабіў на гарэліцы.

В. Студзяні, Гродз. губ. Сакольск. павету. На першы дзень Каляд вечэрам узняўся пажар пасярэдыне гэтай вёскі. Усе людзі у вёсцы перэпалохаліся і сарваліся на ногі. На шчасьце не было ветру, то удалося абараніцца ад пажару: усяго толькі дзьве хаты с хлевамі згарэлі. Як кажучь тутэйшыя хлопцы, гаспадар гэтай хаты таргаваў заўсёды патайна гарэлкай, перад сьвятамі, маючы час, пьяніцы заўсёды да яго сходзіліся выпіваць. Гэтак яно было і цяпер, гаспадар відаць прызасіў на сьвята гарэлкі і піва. Некаторыя хлопцы, бытцым бачылі, як гарэло у вогнішчы піва у анталках ды мядоўках і налічылі іх 8. Вот і натаргаваў: пашло усё с полымем. Відаць пьяніца утрусіў агню пайшоўшы у тое мейсцо, дзе стаяў хлёў пры халі. Ю. М.

Вітэбск.

Банкруцтва.

Апошнімі часамі у Двінску збанкрутавала колькі вялікіх купцоў, ганяючых мануфактурнымі таварамі. Чысло протэставаных вэкса-

ком.—«Ага, думае Панас,—грашы Богу, ваўкадзачэ, троху пагадзя і ён перэкулдыкнуўся цераз пень і,—дадушы ня лгу, сам Панас казаў,—і ён пабег ваўком, але разумеў усё якбы і чалавек. Далей зірк ён выскачыў гаспадар на поле, схавіў барана са стада ды ў лес. На ліха дагледзіў ён Панаса, спяміў усё, сам перабег цераз пень ешчэ, і зрабіўся чалавекам, а на Панаса наклаў такое заклацьце, што той тры гады прабегаў зьверам, нават селяне чуць не застрэлілі раз, бо Панас, хоць і прыкра, а еў, каб ня ўмерці з голаду, што і усе зьверы..

Йшчэ; далей нешта гаварыў Банадысь, але Клім ня слухаў больш і пайшоў з лазьні.

Вуў ціхі вечэр. На высокім небе зіялі зорачкі, ліў пазычэны сьвет месяц. Скрыпеў пад шагамі сьнег.

І неак невясэла, невясэла было Кліму Шамоўскаму, вучню каморніцкаго вучылішча, «за-непаўшаму», як казаў стары Мікіта. Думкі плылі, чэплялісь адна за другую, роём мітусілісь у галаве. «Беларусь, Беларусь, чым ты была і чаго ты дачэкала?».. Зьвінэло ў адным баку. І што с тобою будзе? плыло ў другім.

А зорачкі блішчалі так хораша на небе і скрыпеў сьнег. І цекныя вершы ляцелі з не-аткуль.

Мой родны край, краса мая,
С табой на век расстаўся я!..

І загадаўся Клім. І пецалось неак на іншаму:

Мой родны край, краса мая,
С табой век ня ў згодзі я!..

Пад лыжэчкой шычмела нешта незнаёмае.

Мой родны край, як ты-ж мне мілы,
Забыць цябе не маю сілы!

І ляцелі думкі і дрыжэлі струны душы пек-на—маркотным гукам.

Мой родны край, як ты-ж мне мілы,
Уцяміць цябе не маю сілы!..

«Эгэ-ж, уцяміць пазнаць, зразумець ніклі-ня здоліш» быў цуюен шэпт. «І хіба».

«Але-ж не адрэкацца, ня быць здраднікам і

байструком, а любіць, кахаць родную Бацькоўшчыну павінен і заўсёды зможэш» быў другі, мацнейшы шэпт.

І спахмурнеў Клім, шагаў шыбчэй. Трыма-лась думка: «Мой родны кут, люблю цябе без меры!» і ў гэтай думцы нічога не змянялося.

— Ці не захварэла твая галава, Клім, пась-ля лазьні?—Спытаўся бацька.

— Палешчае,—адказаў сын.

Максім Беларус.

А. Тэсленко.

Што з яго было-б?

Любіў я пісаць стацейкі, вершыкі... падобныя да тых, што вучыўся.

Страх хацелася пісаць! Асаб іва пра лес, кветачкі... Прыйду бывала са школы саджуся, пі-шу. І вот да гэтаго часу пісаў усё па расейску ўсё, ведама як мог, мешаючы.—а цяпер ужо на нашаму стаў пісаць. Пішу і радасна, радасна мне, што гэтак яно прыстае да душы: Як ду-маеш, так і пішэш.

Напісаў а раз стацейку аб гаі: як там пташкі, ягадкі... Так і напісаў на нашаму: пташкі, ягадкі, гай. Чытаю і гэтак мне хораша. Нама-ляваў ешчэ і малюначэ; травічка, дубочки у ей.—І малую бывала, як у каліцы с каторай вучуся,—хораша, хораша мне, аж ня ўпершыў я: дай, думаю пакажу гэта і тое вучыцелю, што ён на гэта скажэ?

Паглядзеў ён, скіўнуў галавой, ды:

— Болван, ідіот! Ары меткі не учіш, а де-лаеш што не нужно савсем! Да ешчэ по му-жыцкі!

— Ды стацейкай і малюначкам па твары, па твары мне.

І цяпер, як успомню... брыдка... „по му-жыцкі?“ А сам-жэ... Мікіцэнак прозьвішчэ.

Дык вось якія бываюць людзі. Як я успамі-наю свейго вучыцеля. Пасля дазнаўся я, што ня ўсе гэткіе вучыцелі, а тады думалася, што інак-шых і німа на сьвечи.

Праціўна было у школу хадзіць.

Як настане гэта раніца, прост, як на зарэз ня хочэцца у школу ісьці. Пасылаюць, а ты так і наровіш каб зрабіць сабе што, захварэць ды дома астацца. А сядзіш гэта у ей за урокам, толькі тое і робіш, што пазіраеш на сонцэ: ці хутка дамоў ужо. Дома табе усё неякая род-нае, мілае, думаеш, маці, бацька, Андрэйка, Гаўсуся. І яны спакойныя сабе, ня вучацца і маці казкі расказывае.—Люблю казкі! Ноч, на дварэ завіруха, я хачу казкі,—кажу матцы. Прадэ, ці шые, расказывае..

Чуць—чуць дацягнуў да трэцяго году. Здаў экзамен, такі здаў і маўчу сабе, маўчу як аб двухкласнай спамінуць бывала..

Ды сподзёна як! Пішу у кажусе у сьвіт-цы, падперэзаўшыся, а рукі змерзлі, пера ня ўдзержу..

Во зіма... Вокны аж сьнегам пакрыліся... ушакі, дзьверы!.. А куток які мокры!.. І бок ба-ліць, кашэль рве..

А як яно, як гэта, хто не дрыжыць ад хола-ду, не чадна ад мёрзлага топліва, хто жыве у цяпле, у красе: у каго абразы на сьценах, квет-кі, іграе музыка?

Прыгожыя могілкі у нас: на гарэ, курчавыя дрэўцы; трава летам, кветачкі... Хораша плывуць словы «вечны па кой»..

Ну, будзе ужо... Напісаў. Як напісаў, так і будзе.. Малапісьменны, запрацаваны... сядзеш прыхваткам калі..

А нешта-б з мяне было..

лѣу с кожним двѣм узрастае. Гэткіе цяжкіе часы, як цяпер Двінск даўно ужо не перажываў.

Новыя маркі.

У Двінскай пачтова-тэлеграфнай канторы некаторыя чыноўнікі адмовіліся прыкладзець штампель на 7 капеечныя маркі.

Як шырыцца патайнае шынкарства.

Зайшоў я у манапольку, пішэ карэспандэнт с Краслаўкі (Вітэбск. губ.) і ваткнуўся на цэлую груду карэін з бутэлькамі ад гарэлкі, каля каторых пыкаліся нейкіе бабы. Сядзелец, яго жонка і уся яго сямья і сямьяныны заняты былі праглядываннем бутэлек і выдачай гарэлкі, найбольш у поўбугэльках. Бабы па чародзі атходзілі з нагружэнымі карэінкамі і кожна выносіла прынасі па два вядры гарэлкі.

— Што гэта у вас за кірмаш такі, спытаў я—няўжо-ж гэты бабы такія пьвіцы?

— Не, яны гэта не для сябе,— тлумачыў сядзелец,— а для сваіх гаспадароў, патайных шынкароў. Дзеля таго, што мы у нядзелю не атчыняемся, то у суботы прыходзіцца працаваць не пакладаючы рук, каб здаволіць усіх, каторыя робяць запас на заўтрашні дзень.

— Але-ж вы можаце гэткім і не даваць?

— Магчы-то — можэм, але ня ў тым справа. Наше начальства зорка глядзіць, каб торг ішоў бойка і, калі прадажа у якой небудзь манапольцы зменшаецца, то сядзелца лічаць блэгам, а саму краму пераносяць у ніжэйшы рад па плаце цэнсіі.

— Патайнае-ж шынкарства забаронена акцызнымі уставамі і вы ледей за ўсё ведаеце, хто завімаецца гэтым непацрэбным промыслам.

— Ведаць то—ведаем, ды як-жа нам, сядзелцам, выступаць проці нашай «прафэсіі». Разумеецца піць трэба ў меру, але і караць за праступкі трэба з аглядкай, памаленьку... Мы прызваны, мабыць, рэгуліваць, але не выкарэніваць пьянства.

У краму сталі набірацца йшчэ нейкіе падазронныя асобы с такіміж карэінамі ў руках і наша размова перэрвалася.

Вось кароткі і ясны абразок аткуль і як шырыцца патайнае шынкарства па нашых вёсках, мястэчках і гарадох.

Хто не бачыў праходзячы міма манаполек баб і не баб угінаючыхся над цыжарам карэін нагружэных гарэлкай? Хіба толькі адны акцызнікі гэтаго не бачаць.

Магілеу.

Пажар фабрыні.

У Шклові згарэла фабрыка сэрчыкоў «Днепр». Страты ад пажару блізка на 60,000 рублёў. 300 работнікоў асталося без работы.

«Архірэі».

М. Дуброўна, Могіл. губ. Горэцк. пав. У нас забыліся пра бэтлейкі, яслі, «казу», «мядзведзь» і т. д. а на Каляды, як і у іншыя сьвяты пькоць гарэлку, сьварацца ды бьютца. Так праходзілі сьвяты і ў гэтым гаду. Але у аднэй высялай кампаніі уздумалі аб гульнях. І вось кабеці Б. прычапілі з лѣву бараду і вусы, на галаву надзелі паперную шапку с крыжом, усю абматалі квецістымі тканямі, на мавер архірэйскаго аблачэньня, на грудзі павесілі абразок, у рукі далі посох с хвартушком. Выйшоў ладны «архірэі»!

Гэты «архірэі» хадзіў ад аднаго суседа к другому, маліўся, даяўся, гаварыў саромныя словы і надта добра жламаў гарэлку.

У той-жэ дзень «архірэі» пацягнулі у халодную к становому.

Саўка Каваль.

Смаленск.

Дырэктар народных школ Самойлович, цыркулярам загадаў народным міністэрскім школам куціць для раздачы вучням брашуры Са-

юза Міхаіла Архангела. «Воцарэніе Дома Романовых».

Коуна.

Літоускае сельска-гаспадарскае таварыство.

Паўстаў праект каб. аткрыць у Коўні літоускае сельска-гаспадарскае таварыство, каторае павінна рупіцца перш за ўсё аб справах дробных гаспадароў-селян.

Фальшывыя бумажкі.

Гэтымі днямі у Коўні паліція выкрыла шайку ашуканцоў каторыя, быцым-то хочучы прадаць фальшывыя паперовыя грошы «бумажкі» спаівалі свае ахвяры і пасыла абіралі іх.

3 усіх старон.

Праграма думскай работы.

Бюро фракціі паступоўцоў (прогрэсістоў) апрацавала праграму работы Думы на другую палавіну сёлетняй сесіі. Праграма работы гэткая: нетыкальнасьць асобы, правы вер, народная асьвета, рэформа прамысловаго і спадковаго падатку.

Патрыярхат.

«Нов. Вр.» пішэ, што напэўна 21 лютаго будзе устаноўлен у Расей патрыярхат.

Чаго хочучь дваране?

На зьезд двараноў, каторы адбудзецца у палавіне марца гэтаго году, паставілі у праграму пункт, каб аграрнічы права газет ісаць аб усім.

Фабрыка фальшывых рублеў.

У Пецербурзе паявілося вельмі многа фальшывых рублёў.

Расейскае золата.

Неяк на тым тыдні разышлася пагаласка, што расейскія банкі паставілі забраць з заграціны сваё золата. «Бірж. Вѣд.» на гэта пішучь, што гэта непраўда, бо расейскім банкам німа чаго сьсыківаць з заграціны, наадварот, расейскія банкі вінаваты заграцінным банкам многа грошы і тые могуць зажадаць зварту свайго золата.

Вялікая страта.

У Трэпкоўскай галерыі (музеі) нейкі Балашов разрэзаў у трох мейсцах вядомы абраз штуркмайстры Рэліна «Іван Грозны забівае свайго сына». Прастуніка схапалі і затрымалі.

Пачаеўскі абраз Маці Божай.

У прошлым тыдні с Пачаеўскаго манастыра перэвезлі у Жытомір абраз Маці Божай Пачаеўскай. Як кажуць, даўно ужо ёсьць такі загад, каб на прыпадак неспакою на заходнай граціцы, перэнясьці абраз у Жытомір, а аттуль, калі будзе трэба у Курск. На пераноўку гэту прыслалі асобнае пазваленьне с Пецербурга.

Падатак на нежэнатых.

На губэрнскім земскім сабраньні у Ніжнім Ноўгарадзе, гласны Шадрын падняў пытаньне, каб аблажыць падатак нежэнатых готай губерні. Паводле праекту Шадына грошы сабраныя з нежэнатых павінны ісьці на утрыманьне земскаго прытулку для падкідышоў. Сабраньне праект, не прыняло, але у пратакол запісало.

Обыскі і арэшты.

С прычыны выкрытай соціал-дэмакратычнай агітаціі у Віндаве, зроблена апошнімі часамі шмат обыскоў і арэштоў. Обыскі і арэшты ідуць і у Лібаўе.

Безработіца у Одэссе.

У Одэскім порце запісана каля 3,000 безработных.

Праступак у к'сцелі.

У касцелі Св. Крыжа у Лодзі, у часе сьведзі, да ксэндза, каторы спаведаў, падкраўся невядомы чалавек і кінуў з усей сілы у галаву ксэндза вялікі камень. Абліваючыся крывёй ксэндз зваліўся. Невядомага чучь удалося выратаваць з рук разьшопных людзей, што былі у касцелі. Як пасыла выкрылося злочынец чалавек намешанаго розуму.

Справа Бэйліса.

Справу Бэйліса перэнясуць с Кіева, для разбору у Могілёў.

Перастрэлка.

У Кіеві, гэтымі днямі штабс-капітан Крціскій спаткаўшы на вуліцы упэканаго салдата Бакурадзе, загадаў яму ісьці у казармы. салдат выстрэлам цяжка зраніў Крціскаго; у перастрэцы выбегшых с казармоў салдатоў з уцекачом-Бакурадзе, забіты адзін ефрейтар, ранены паручнік і унцэр-афіцэр; Бакурадзе забіт.

Таварыство цвярозасці.

Селяне села Алеевка, херсонскай губ. прызнаўшы усю шкоду, якая дзеецца ад гарэлкі устроілі у сваім сяле таварыство цвярозасці, у каторае запісаліся ўсе жыхары вёскі пагалоўна. На хрэзьбінах, хаўтурах і вечарынках абходзіцца без гарэлкі. Замест таго, каб траціць на гарэлку за час вяселья 50 руб., даюць гэтыя грошы маладым на новую гаспадарку. У сяле стала шмат менш боек, сварак, кляцьбы і судоў.

Справа сапероў.

Гэтымі днямі ваенны суд у Ташкенці судзіў апошнюю партію сапероў, 40 чалавек, аддаленых пад суд за бунт у лагэры. Семера засудзілі у катаргу ад 4 да 8 гадоў, шэсьцера у дысціплінарны батальён на два гады кожнаго, 27 душ апраўдалі.

Пашырэньне паганства.

У казанскай губэрні вельмі шырыцца паганство сярод праваслаўных чэрэмісоў. Глаўным чынам, над пашырэньнем паганскай веры, працуе стары царкоўны слуга.

На Далёнім Усходзе

Пішучь з Іркуцка у сталічныя газеты, што заграцінныя фірмы паведамлі сваіх прэдаўнікоў, што с прычыны палітычных варункоў, якія сталіся апошнімі часамі, зменшаюць свае крэдыты на гандаль у прымуірскім краю, а так сама зменшаюць і высылку тавароў.

Султан хацеу адмовіцца ад пасаду.

Ходзяць чуткі, што цяперэшні турэцкі султан Мохамэд-Рэшад-эфэнді на сэкрэтнай радзі с прычынамі пануючаго у Турціі дома, запрапаваў адмовіцца ад пасады (трону) на карысьць наследніка Юсуфа Ізедзіна, але прынцы яго угаварылі, каб не рабіў гэтаго, бо перамена на троні ў гэты неспакойны час можа вызваць розныя замешкі у гасударстві.

Паманка уцячы скінутаго султана Абдул-Гаміда.

Гэтымі днямі скінуты турэцкі султан Абдул-Гамід, катораго трымаюць у Канстантынопалі, у багатым палацы, але пад вартай, карыстаючы стаго, што пазволілі яму спацэраваць на лодцы па Босфару, хацеу, пры помачы падкупленай варты уцячы. Але аб паманцы уцячы дазналася паліція, каторая пры помачы жандармоў затрымала Абдул-Гаміда ў той момэнт калі ён рыхтаваўся у дарогу. Кажуць, што монархісты, непрыязныя младатуркам хацелі завязьці Абдул-Гаміда у ваенны абоз і пры помачы войска сабранаго пад Чатальтжай абвесьціць яго ізноў султанам.

Разрыў перэгавору аб згодзі.

Перэгаворы аб згодзі ужо разарваны. Прэдаўнікі ваюючых старон, усе ужо раз'ехаліся.

Мова нямецкаго пасланніка у Канстантынопалі.

Нямецкі пасланнік сказаў на парадным банкціі прамову, абразліваю для усходняй палітыкі Расей. Пасланнікі Англіі, Франціі і Расей ездлі да яго прасіць выясьненьня.

На усякі прыпадак.

Франція паслала добра азброеныя два караблі пад Канстантынопаль. Англія паслала броненосец «Арыль» на турэцкія воды. Аўстрыяцкія два броненосцы ідуць у турэцкія воды — Марское англіцкае міністэрства паставіла пабудавачь у гэтым гаду 5 ваенных караблёў.

Ваеннаго выступленьня Расей чэкаюць на вясну.

Прэдаўнікі младатурэцкаго камітэту, каторыя цяпер знаходзяцца у сталіцы Аўстрыі Вене, кажуць, што яны дасталі пэўныя вядомасці с Пецербурга, што Расей да вясны не пачне кроўку проці Турціі, але унікнуць вайны з Расей Турціі, мабыць не удацца.

Канстантынопаль. Забіты два афіцэры непрыязныя младатуркам. У Чальтжы была схватка староннікоў забітаго Назіма-пашы з другімі часьціямі войска. Адтуль прывезлі 50 чалавек раненых. Младатуркі абкладаюць багатых жыхароў падаткам на вайну. У ваенным вучлішчы была крываваая схватка паміж кадэтамі староннікамі младатуркоў і ваеннай лігі.

Вена. Аўстрыя не распускае запасных, як гэтаго дабіваўся парламэнт.

Жарты.

Судзьдзя (да абвінавачэнаго). Чаго-ж ты прыйшоў сюды с калом?

Абвінавачэны. Мне адвакат мой загадаў, каб я забраў у суд «срэдствы сваей абароны».

— Ну што табе цыганка наварыла?

— Што ў кароткім часе буду мець школу.

— Э... гэта непраўда.

— Як непраўда? Сьвятая праўда. Як толькі яна выйшла, то я зараз спахаліўся, што німа на сыяне сярэбранаго гадзінічка.

— То відаць што цыганка знаецца.

— Пэўна, што знаецца.

Пан (да жэбрака). Я-ж ужо табе казаў, што здаровым нічога не даю!

Жэбран. То што ж вы, пане, хацелі-б каб я за капейку халеры дастаў?

Дасужая жонка.

Муж. Добрая гаспадыня! У аднэй сарочцы абдзертны правы рукаў, а ў другой німа леваго!

Жонка. Ваяікая важніца! Надзень абедзьві, то і будучь абодвы рукавы.

Рэдактар-Выдавец

А. Уласоу.

Фосфоритный заводъ

Ивана Васильева

Ст. Спичинская, Риго-Орловск. жел. дор.

предлагаетъ

ДЛЯ УДОБРЕНИЯ ЗЕМЛИ

Фосфоритную муку изъ обож. фосфор. терм. фосф., содерж 18—23% ф. к.

Фосфоритную муку изъ глаукон. фосфорит., содерж 15—22% ф. к.

Прейсъ-курранты, наставленія и отзывы БЕЗПЛАТНО.

Удобрение одной десятины съ провозомъ на 1000 вел. обходится 10 руб. Повышаетъ урожай отъ 50 до 80 пудовъ и дѣствуетъ на 3 года.